

van
Otterplaat
tot Groenveldsweid

Een uitgave van de Stichting Langedijker Verleden

31e Jaargang - Oktober 2025

'De Otterplaat'

Het blad 'De Otterplaat' is een uitgave van de Stichting Langedijker Verleden. Het verschijnt eenmaal per jaar en is gratis voor donateurs van de Stichting. De donatie is minimaal € 13,50 per jaar, losse nummers kosten € 9,50.

De Stichting Langedijker Verleden werd opgericht op 20 februari 1987 als opvolger van de Stichting i.o. Verborgten Verleden Langedijk, welke al bestond sinds 14 september 1984. De stichting staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Alkmaar onder nummer 41239871 en is een culturele ANBI Stichting. Giften aan de stichting kunnen daardoor door de gever voor 125 % als aftrekpost worden opgevoerd bij de belastingaangifte.

Bankrekeningnummer:

Rabobank Alkmaar e.o.: NL39 RABO 0346 6261 37

Website: www.langedijkerverleden.nl

e-mail: info@langedijkerverleden.nl

Bestuursleden van de Stichting Langedijker Verleden:

Hans de Graaf (voorzitter)	tel. 06-42657846
Dick Zuiderbaan (secretaris)	tel. 06-23938211
Henk van Kleef (penningmeester)	tel. 06-22317471
Piet van Kleef (webmaster-social media)	tel. 0226-314802
Maarten Koning	tel. 0226-755338
Arie Kaan	tel. 06-25405385
Frans Tromp	tel. 0226-320319

Ereleden:

In 1999	Jan Ijff	(1917-2007)
In 2001	Jaap de Groot	(1924-2003)
In 2006	Jan Wijn	(1926-2016)
In 2022	Cor Oudendijk	(1954-2012)
In 2022	Evert van der Plas	
In 2022	Guus van der Plas-Borst	

De redactie van 'De Otterplaat' bestaat uit:

Arie Kaan, Dick Zuiderbaan, Maarten Koning, Jan Marsman jr., Hans de Graaf, Joop Engeringh en Ineke Ooijevaar-Bergen

Eindredacteur: Arie Kaan

e-mailadres redactie: ariekaan@hotmail.com

ISSN 1388-6215

Copyright: Gehele of gedeeltelijke overname van teksten en/of illustraties uit dit blad is alleen toegestaan na toestemming van de auteur of de redactie en met vermelding van naam van de auteur en naam van het blad.

Druk: Zeeman Reclamegroep BV, Den Helder

Inhoudsopgave:

	blz
Overpeinzingen bij de voorplaat <i>Jan Marsman jr.</i>	2
Voorwoord <i>Hans de Graaf</i>	3
Seizoen 2024-2025 <i>Dick Zuiderbaan</i>	4
Reacties op het vorige nummer <i>Redactie</i>	6
PARELTJES in Langedijk? <i>Ineke Ooijevaar-Bergen</i>	7
Langedijker Engelandvaarder Gerrit Wijte wordt leerling-vlieger bij de RAF <i>Wilbert Korevaar</i>	15
De rokende ruiter <i>Lourens Schuijtemaker</i>	19
Helderse Tinie Schouten-Wilmink (1923-2007) <i>Frits Kool</i>	23
Op de welpen, leidster Riet Duijves-van Kleef blikt terug <i>Joop Engeringh</i>	26
Welke voetbalclub is de oudste in Langedijk? <i>Arie Kaan</i>	30
Het nieuws van 100 jaar geleden <i>Jan Marsman jr.</i>	33
Visclub Schele Posch? Martin Bakker legt het uit <i>Joop Engeringh</i>	39
Soms is er heimwee naar het oude Geestmerambacht. Terecht? <i>Arie Kaan</i>	44

Overpeinzingen bij de voorplaat

Voor 2025 zijn we voor de foto van de voorplaat weer in Oudkarspel aangekomen, om precies te zijn aan de zuidkant van de Kroonstraat. De foto, eigenlijk een ansichtkaart, is gemaakt door de fotograaf P. Jonker uit Egmond aan Zee. Jonker is een heel bekende naam als fotograaf en uitgever van ansichtkaarten, die onder verzamelaars heel gewild zijn. Hij had een enorme productie van ansichtkaarten uit alle plaatsen in Noord-Holland boven het Noordzeekanaal. Rond 1900 woonde fotograaf Jonker in Alkmaar en werkte er zelfstandig als fotograaf. Na enkele jaren verhuisde hij terug naar Egmond aan Zee, waarna hij zich steeds meer ging toelagen op de productie van ansichtkaarten. Met zijn camera van topklasse ging hij op de fiets naar het station en van daar naar zijn uiteindelijke bestemming. Omstreeks 1910 kocht hij een 3 PK Eysink motorfiets (of "stoomfiets" zoals dat toen werd genoemd) en was hij niet meer afhankelijk van het openbaar vervoer en kon hij nu de kleinste plaatsen in Noord-Holland bereiken. Vaak maakte hij meerdere opnames in een dorp om een serie ansichtkaarten te maken. Op deze ansichtkaart staat aan de voorzijde Oudkarspel - 25. Dit is geen datering, maar een volgnummer. Aan de hand van vergelijkbare ansichtkaarten valt deze te dateren op circa 1910 tot 1915.

Vermoedelijke plaats fotograaf (detail uit luchtfoto LF 0110, Beeldarchief SLV)

Fotograaf Jonker heeft een voor die tijd weinig gebruikelijke locatie gekozen, namelijk de achterzijde van een

van de vele paden in Langedijk met zicht op de Dorpsstraat, terwijl de meeste foto's toen op de Dorpsstraat etc. werden genomen. Hij heeft ook een lage positie gekozen, mogelijk staat hij in een schuit van een tuinder. De bomen hebben nog maar weinig bladeren, dus zal de foto in ok-

tober zijn genomen. De aanwezigheid van de fotograaf is als een lopend vuurtje door het dorp gegaan, probeer alle mensen op de foto maar eens te tellen, zelfs in de verte op de Dorpsstraat staat een groep. De foto komt uit een familiealbum van Louis Groen, donateur en vrijwilliger bij de Stichting Langedijker Verleden. Op de achterzijde staat handgeschreven 'opa Arie Groen in de koolschuit bij Willem Pranger Kroonstraat Oudkarspel'. Volgens het boek Oudkarspel van COOG was Willem Pranger eigenaar van een perceel aan de noordkant van de Kroonstraat, waarschijnlijk woonde hij daar ook.

Op de foto zien we veel bedrijvigheid die zo gewoon was voor de tuinbouwers in Langedijk in koolhaaldertijd. Links zien we een paar tuinders druk bezig de kool vanuit hun schuit met manden naar de schuur brengen, waar deze keurig opgestapeld wordt in afwachting van verkoop via de veiling. Achter de tuinder in de voorste schuit zien we bij de burenen het konijnenhok, waarin het kerstkonijn werd groot gemest.

Vrij bijzonder is het smalle bruggetje naar de akker aan de overzijde van de sloot, de tuinder moest via 2 steile trappetjes en een smalle plank naar zijn akker. Voor de veiligheid heeft het bruggetje 2 leuninggen. Ongeveer in het midden van de leuning staat een klein molentje om bijvoorbeeld de windrichting te bepalen. Achter ieder huis staat op de slootkant een "huissie" (wc), sommige keurig geveerd. Enkele hebben voor de mannen aan de zijkant een houten gootje als snelle urinoir. In de sloot liggen veel tuindersschuiten van diverse maten en allemaal nog van hout. De 2 schuitjes rechts op de foto liggen beide vastgemaakt aan een oude steel van een schep. Weggooien is zonde, dus als de steel van de schep brak, zette je een nieuwe steel aan de schep en het bovenstuk van de gebroken steel gebruikte je om de schuit aan vast te leggen bij de akker.

Achter het steile trappetje rechts zien we een volle hooiberg met daarvoor een paar uienhopen (bouwsels van riet om uien te drogen en te bewaren), ook dit is een teken dat de winter nog voor de deur moet staan. Uiterst rechts op de foto hangt was aan de lijn, dus zal de foto op een maandag zijn gemaakt. Al met al geeft ook deze foto een mooi stukje van onze geschiedenis weer.

Situatie 2025

Voorwoord

Voor u ligt de nieuwe editie van de Otterplaat waarin we weer een prachtige serie artikelen voor hebben weten te selecteren. Artikelen met hele verschillende onderwerpen, maar met één gemeenschappelijke deler, de geschiedenis van onze mooie dorpen.

We zien zoals gewend een aantal vaste rubrieken, waaronder "Het Nieuws van 100 jaar geleden", waarin Jan Marsman jr. ons terugbrengt naar het jaar 1925. Een jaar waarin zich allerhande groot en klein nieuws afspeelde. En juist dat kleine nieuws geeft vaak een verassend beeld waar onze dorpsgenoten zich 100 jaar geleden mee bezig hielden.

Het verst terug in de tijd gaat Lourens Schuijtemaker met het verhaal De rokende ruiters. In 1700 werd Cornelis Varken uit Warmenhuizen in Noord-Scharwoude bekeurd omdat hij te paard een pijpje rookte. Dit bleek volgens de plaatselijke keur verboden te zijn, Cornelis liet het er niet bij zitten en ging de strijd aan.

Dingen waar je dagelijks langsloopt of -fietst vallen je vaak niet eens meer op, maar Ineke Ooijevaar laat ons zien dat er vele pareltjes zijn te ontdekken. Onder invloed van de Art Deco en Art Nouveau werden huizen verfraaid met prachtig betegelde en gedecoreerde portieken en gevelementen, waar gelukkig nog veel van bewaard is gebleven.

Echt bijzonder is het verhaal van Gerrit Wijte uit Oudkarspel, die naar bekend de enige Langedijker Engelandvaarder is en na een jarenlange tocht vol ontberingen uiteindelijk Engeland wist te bereiken en leerling-vlieger bij de RAF werd.

Frits Kool tekende het verhaal op van Tinie Schouten-Wilmink, die in de oorlogsjaren uit Den Helder geëvacueerd moest worden en uiteindelijk in Broek op Lange-dijk terecht kwam. Hier is ze na haar huwelijk met kapper Gerrit Schouten gebleven.

De zaak van de fa. Schene in 1967, op de voorgrond is de leuning van de Kromme Brug te zien

Een artikel van Joop Engeringh over de welpen zal bij veel Noord-Scharwouders mooie jeugdherinneringen oproepen. De 90-jarige Riet Duijves-van Kleef die over een prima geheugen blijkt te beschikken blijkt terug op haar tijd als leidster in de jaren 50 en 60 van de vorige eeuw.

Arie Kaan is in de geschiedenis van de Langedijker voetbalclubs gedoken om vast te stellen welke voetbalclub de oudste is. Van de nog bestaande clubs is dat DTS welke is opgericht in 1921. Eerdere clubs, die er zeker waren, zijn gefuseerd of verdwenen.

Een heel ander sport is vissen, Visclub De Schele Posch speelde hierbij een belangrijke rol, ook de fusies van de hengelsportverenigingen en de relatie met de beroepsvisserij komen aan de orde in het artikel van Joop Engeringh.

Tot zover de inhoud van deze Otterplaat waarvan ik hoop dat u deze weer met plezier zult lezen. Waar ik tenslotte nog even bij wil stilstaan is bij een stukje dorpsvernieuwing in Zuid-Scharwoude. Nu is bij dorpsvernieuwing vaak meer sprake van dorpsvernieling. Maar het project van Pieter en Linda de Vries op de hoek van de Dorpsstraat en de Kromme Brug vormt een gunstige uitzondering en voegt echt iets toe aan het dorpsbeeld. Bij de oudere Langedijkers bekend als de manufacturenwinkel, woningstofferings- en meubelzaak van de fa. Schene en later de elektronica en witgoedzaak van Jack Stet. In 1974 werd een deel van de oude zaak vervangen door een moderne showroom. Deze is inmiddels gesloopt, net als de voormalige winkel. Maar wat ervoor is teruggebouwd, is werkelijk een parel. De oude panden van Schene zijn nauwkeurig gereconstrueerd met een authentieke uitstraling. In de 11 appartementen binnen dit plan vinden weer een aantal mensen een fijne woonplek. Ook is er nog een winkelruimte op de begane grond. Een prachtige ontwikkeling met respect voor de omgeving en de historie, een voorbeeld dat een groot compliment en zeker navolging verdient.

Het vernieuwde maar in originele staat herbouwde pand in 2025